

Бугаєнко Каріна Вікторівна

студентка 2-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕЛЕКТРОННИЙ СУД: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Нині ніщо не стоїть на місці, все розвивається, все рухається до досконалого. В теперішню епоху майже кожна сфера людської діяльності має і використовує досягнення науки – інформаційні технології. Сучасна правова система також перехоплює нові тенденції, тому ні для кого не секрет, що досить актуальною темою є електронний доступ до правосуддя і запровадження так званого “Електронного суду”.

Ця система має низку переваг. По-перше, кожен із судів має свою власну веб-сторінку на офіційному порталі «Судова влада України», де у відкритому доступі користувачі можуть знайти детальну інформацію про суд. Усі новини та прийняті рішення автоматично розміщуються на сайті, тому кожна зацікавлена особа зможе прослідкувати на якій стадії розгляду знаходиться її справа. По-друге, все активнішою стає послуга щодо отримання процесуальних документів у електронному вигляді, яке зазвичай відбувається паралельно з паперовим, і є дуже вигідним у економії найціннішого – часу. І по-третє, вже з 1 жовтня 2013 року всі суди отримали можливість надсилати смс-повідки про виклик до суду. Ця послуга вкрай популярна, адже якщо порівняти вартість поштового відправлення й СМС, то однозначно зрозуміло, що вартість смс-повідки виграє [1].

Стає зрозумілим, що впровадження нової системи має за мету найблагородніші цілі: спростити спілкування між громадянами й судами, надати можливість доступу громадян до інформації щодо розгляду його справи й забезпечити обмін документами в електронному вигляді. Тобто суть “Електронного суду” – зробити суди більш зручними й менш затратними для населення зі сторони часу та коштів.

Проте з упевненістю сказати, що така чудова система користується великим попитом серед у суспільстві, не можна. За

даними Київського районного суду м. Одеси з вересня 2015 року на електронну адресу суду надійшла значна кількість позовів в електронному вигляді та близько 100 клопотань від слідчих та прокурорів. Але й ця кількість зумовлена активною рекламою про переваги “Електронного суду” [2].

У чому ж тоді проблема невикористання такої актуальної системи?

Можна виділити декілька причин, які створюють певні проблеми у використанні Електронного суду.

Насамперед це відсутність підтримки з боку закону або неможливість законодавчої системи відповідати новим змінам. Так, наприклад, ст. 74 Цивільного процесуального кодексу України України не передбачає можливості повідомлення або виклику осіб, які беруть участь у справі ні смс-повідомленням, ні шляхом надсилання повідомлення електронною поштою. Згідно чинної редакції ч. 1 ст. 119 ЦПК України позовна заява подається в суд у письмовій формі, адже з поданням позовної заяви в електронному вигляді виникає проблема з надсиланням відповідачу та іншим особам, які беруть участь у справі, копію позовної заяви разом із додатками. ЦПК України так само, як і інші процесуальні кодекси поки що не дозволяють подати позов до суду у електронному вигляді [3]. Зрозуміло, що всі ці недоліки мають бути ліквідовані на державному рівні, адже силами окремих небайдужих до цього осіб неможливо впровадити “Електронний суд”.

Наступна проблема, на мою думку, проблема криється у свідомості людей, і пов’язана вона, насамперед, з гострим питанням довіри. Що розуміє звичайна людина під словом “суд”? Насамперед – це правосуддя, віра в справедливість, у те, що правда обов’язково переможе. Але як зміниться ця думка, коли людина, звертаючись до суду з проханням відновити справедливість, зіткнеться з такою самою несправедливістю – корупцією та обманом?

Ще до початку діяльності нового складу Верховного Суду проводили опитування серед населення чи зможе новий ВС протистояти впливам і корупції. Цілих 60% опитаних не вірять, що він буде спроможний бути справді незалежним. Більше того така думка існує й щодо всіх інших судів нижчого рангу (місцевих, районних) і, зокрема, щодо Електронного суду. Для більшості людей перехід судів на новий рівень зовсім не дає надію з реальної зміни їх

діяльності, і впевненості, що суд буде на “сторозі прав людини”, і тут вони знову не зіткнуться з несправедливістю.

Ще однією проблемою є технічне забезпечення. У ч. 1 ст. 7 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” вказано, що кожна особа має право на справедливий суд, але як забезпечити доступ до “Електронного суду” таких категорій населення, які не мають на це можливості – соціально неблагополучних? Більш, ніж половина людей в Україні живе на порозі бідності й не має змоги забезпечити себе сучасною технікою, а відповідно не має досвіду користування. Що вже й казати про людей похилого віку, які не охоче використовують інформаційні технології у своєму житті. Тому зрозуміло, що вони не тільки не зможуть повною мірою оцінити переваги нового впровадження, а й зазнають ще більших перешкод.

Підсумовуючи зазначене, можна сказати, що сама ідея запровадження Електронного суду досить цікава і ефективна, але для її продуктивного функціонування потрібно внести деякі зміни в чинне законодавство, забезпечити доступ на справедливий суд усім верствам населення, а також подбати про те, аби кожна людина, почувши слово “суд”, позбулася асоціацій з корупцією, обманом і несправедливістю, а насамперед розуміла, що це саме те місце, де здійснюється правосуддя і де завжди можна відновити справедливість.

Список використаних джерел

1. «Електронний суд»: його особливості і перспективи. URL: http://zib.com.ua/ua/82094elektronniy_sud__yogo_osoblivosti_i_perspektivi.html.
2. Офіційний сайт Київського районного суду міста Одеси. URL: <https://kievskiyud.od.ua/press-department/all-news/3824-uspikhi-ta-problemi-vprovadzhennya-proektu-elektronnij-sud-v-kijivskomu-rajonnomu-sudi-m-odesi>.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004, № 40-41, 42, ст.492. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2017. – С. 4.

Науковий керівник: старший викладач Нестерчук Л. П.